

POMIESZAĆ SIĘ (54) *vb pf*

się (38), się (16).

o oraz a jasne; -é- (3) *KochPieś*, *GórnTroas*, *GosłCast*, -e- *Mącz* (2).

inf pomieszać się (5). ◇ *fut* 3 sg pomieszą się (5). ◇ 3 pl pomieszają się (5). ◇ *praet* 3 sg f pomieszała się (1). *n* pomieszało się (14). ◇ 1 pl *m pers* -smy się pomieszałem (1). ◇ 3 pl *m pers* pomieszałem się (8), pomieszały się (1) [*cum N pl* synowie] *BielSat*. *m an* pomieszałem się (1) [*cum N pl* gryfowie]. *subst* pomieszały się (1), pomieszałem się (1) *RejZwierc*. ◇ *plusq* 3 sg *n* było się pomieszało (1). ◇ 3 pl *m pers* byli się pomieszałem (2). *subst* pomieszały się białe (1) *PaprUp*. ◇ *con* 3 sg *n* by się pomieszało (3). ◇ 3 pl *subst* by się pomieszały (1). ◇ *part praet act* pomieszaawszy się (3).

Sł stp, *Cn brak*, *Linde XVIII w. s.v. pomieszać*.

1. *Połączyć się, zmieszać się, wymieszać się; misceri HistAl* (23) : *Mącz* 118b; A ia długo mam bić w ftróny? Iuż v mnichów fłyżę dźwóny: Dźwiwnośmy fye pomieszałem [tj. *połączyliśmy się w dziwną jedność*]/ Iam nieśpał/ á ci iuż wftáli. *KochPieś* 25; *LatHar* 150; [zwolennicy *kacerstwa*] Ani żywotá/ áni małżeńftwá nienárufzonego iuż niezáchowuią: Ale ieden drugiego zazdrością zábija/ ábo cudzołoftwem fráluie. Y iuż fię wśzyftko pomieszałem/ krew/ mężoboyftwo/ złodźieyftwo/ y fykofáncya ábo obłudność/ fkázá y niedowiarftwo/ zámieszanie/ y krzywoprzyśięftwo *PowodPr* 42.

pomieszać się z czym (6): *RejJóz Gv*; wiele dziwney gádziny było/ ktorzy mieli kopythá iákoby wieprze/ ftemi fię pomieszałem Gryfowie *HistAl M2v*; *GórnTroas* 30; *GosłCast* 30. *Cf Fraza*.

W charakterystycznych połączeniach: pomieszało się złe i dobre; pomieszać się dziwno.

Fraza: »jedno z drugim się pomiesza« (2): [rozmowa nie może być doskonała] iefli fię o białychgłowach rzecz nie wtoczy/ á iedno fię z drugim nie pomiesza. Abowiem thá pleć/ godność dworzáninową/ ozdobnieyła/ y więftła/ czyni *GórnDworz V6v*; *RejZwierc* 6v.

Zwroty: »społu (a. wespołek), razem się pomieszać« [szyk *zmienny*] (3:1): Iż rozum fpołu z duftą rozny ieft od ciála/ Iedno iże fię tá rzecz fpołu pomieszała. Pátrrze záfię ftárością gdy iuż ciáło mdleie/ Iuż też rozum z duftycą pewnie osłábyeie. *RejWiz* 119v; *RejFig Ee4*; *RejZwierc* 57; *Nec caput est nec pes*, Wśziftko fię wespołek pomieszało/ Ani początku áni końca niemáftz. *Mącz* 37c.

»pomieszać się tak i owak« (1): Także one podobienftwa wychodzą od pamięci idąc przez frzednie komory aż do fmyftłu póspolitego, á tam fię pomieszaia tak j owak, ktore więc fmił póspoliti fkáda *GlabGad L3v*.

W przen (3) : Czo też infzy círpieli prze niewieftią chytróftz Ktora gdy fię beż wftydu z niecznotą pomiesza A fnadź nie ieft na fwiecie fzkodliwieyfta infza *RejJóz Gv*; czy vmiéramy Ze wśzytkim zgoła/ á więcéy nie mamy Zywotá/ tylko póki duftá w cíele? O czym więc głupcy mówią bárzo śmieie: Iż gdy duch z párá z człowieká wynidzie/ Pomieszaawszy fię z wiatrem wniwecz idzie. *GórnTroas* 30; Cóż to wđdam ieft? co wy to zowiecie miłością? (-) Słodkie fię pomieszało z niezmierną gorzkością. *GosłCast* 30.

W charakterystycznych połączeniach: pomiesza się chytróft z niecznotą, duch z wiatrem, słodkie z gorzkością.

a. Przez obcowanie ze sobą, współzycie stać się jedną społecznością, zintegrować się; misceri PolAnt (5) : Ma Ruś/ Mołkwę/ Prufzaki/ Mázury/ Tátáry/ Przeto rodzaj záginął/ ten Litewłki łtáry. Pomieszály fie w rodzie/ tey źemie łynowie/ Przeto v nich rozumy/ rozmaíte w głowie. *BielSat* G3v.

pomieszać się z kim (4): Płákał tedy lud Zydowłki gdy łyźzeli/ iż Bog rofkazał áby byli od ich zgromadzenia/ to iełt od kościoła/ wyrzuceni Moábite y Ammonite/ ábowiem fie iuź byli z nimi pomieszáli. *BielKron* 97, 436v; Bo łtowárzyłzyli fie zcorkámi ich y dzieći ich/ y pomieszáło się święte potomłtwo z połtronnyymi narody ziemie *BudBib* 3.*Esdr* 8/69 [71]; *StryjKron* 340.

b. O substancjach (2) : Ale iuź łkołtuie mało Czo się to tam pomiełfáło. Wtym łloyku/ day ze y kxięże Nyzłty mię barziefy dołęze. *RejKup* Lv.

pomieszać się z czym (1): łtrawność [*pokarmów*] bywa rozna, iż wilgotność łubtilnieyłzych potraw richley łtrawiona, ciágnie z łobá wilgoć grubá á nie łthrawná z onych pokarmow grubłzych, tamże fie pomieszá zobre [!] ze złem, á gdi takowa wilgoć wnidzie w członki czyni niemoci według łwey natury *GlabGad* G4v.

c. O dopływie rzeki (1) : Narew [...] Z práwego brzegu czarne wiery toczy/ Kierue wiłę gwałtem iá połzewo/ Pędzi ná lewo. Przy łwoim łądzie daleko się wiełza/ Niźli się z wiłną máćicá pomieszá *KlonFlis* F4.

2. O szyku wojskowym: Stracić ustalony porządek (8) : vffy Polłkie iedny zá drugimi łzłty/ ogárnęli ie w koło Tátárowie/ pomieszáli fie włzyłcy *BielKron* 409v, 248v [2 r.]; Kilko vphow iák trawę kołá poćiáł rzędem. Drugich łatwo pogromił gdy się pomieszáli/ A bez łpráwy tám y łam roźno vciekáli *StryjKron* 255, 732.

Zwroty: »pomieszać się społu« (1): Wiele fie tego przygádba w potkániu z nieprzyiácielem iż fie pomieszáią społu ludzie zrułzywłzy łpráwę porzádná/ thák iż trudno zálie ná łwe mieyłcá máią przyść. *BielSpr* 6.

»pomieszać się w szyku« (1): Ruś ktora zwycięłtwo w ręku miáła prawie/ Pomieszáli się w łzyku y zbłádzili w łpráwie/ Chrzęłt z nowu/ brzęk od zbroie/ á ránni łtękáią/ Drudzy Chorągwi łwoich/ y Hałłá nieznáią. *StryjKron* 230.

Szereg: »pomieszać się i zbłádzić« (1): *StryjKron* 230 cf »pomieszać się w szyku«.

Przen (1) :

Fraza: »szyki się [*komu*] pomieszály«: Bogu łłuzna chwałá ma być z tey łálki á z miłości/ Zeć on nas nie da drapieźyć ich [*nieprzyjaciól*] wielkiey okrutności: Dułzá náłzá iáko ptałzek/ wywikłáłá się z ich siatek/ y buia ná wolności. Szyki się im pomieszály ktoremi łzli k nam łrodze/ Iuź się sídlá potárgáły *ArtKanc* K15v.

3. Pogmatwać się, poplątać się, ulec zakłóceniu (20) : Y czoź fie wđdy iuź daliefy na tym łwiecie ma dziać Nie vłlyłzyłz by fie wđdy było czemu rołmiać Tak fie iuź włzędy na nim włzytko pomieszáło A czo kolwiek vłlyłzyłz włzędy prawdy mało *RejJóz* H8v; *RejKup* c5; Acź o tym wáłzym błędzye ia mowić nie vmiem/ Ale s twoiefy powiefći po trófze rozumiem/ Iź fie tám náđ wołá Páńłką pomieszáło *RejWiz* 184, 75, 114, 146v; *GórnRozm* M3v; Grzegorz łwiefi powijáda: *Per iram sapientia perditur, ut quid quo ordine agendum sint nesciatur*, Włáńnie fie tak belo łtáło bo fie włzytkie łpráwi ich pomieszáli beli *PaprUp* Hv.

pomieszać się czym (4): Acz y domá tych głólow bárzo by nam trzebá/ Kiedyby nam czwartego iáko doftác z niebá. Kázdey bychmy nádobnie piońki dofpiewáli/ Ktore fie koziem wrzalkiem bárzo pomiełzáli. *RejZwierc* [121]. *Cf pomieszać się komu czym*.

pomieszać się komu czym (3): iedni iuż práwie poznali to święte Bołtwo w człowięczeńftwie zyáwione/ drudzy fie mu dopirko przypátrowáli/ á wierzyć poczynáli/ co fie im było wftytko pomiełzáło tą okrutną śmiercią Páná náłzego *RejPos* 111v. *Cf Fraza*.

W charakterystycznych połączeniach: sprawy się pomieszały; wszy(s)tko się pomieszało (7); *pomieszać się wielkim błędem, śmiercią, zwyczajem; pomieszać się barzo, dziwno, niedziwnie; pomieszać się na świecie, na ziemi*.

Frazy: »pomieszało się [komu] w głowie« (2): *RejJóz* B3; Yuż mi fye ták pomyełláło w głowye/ iż nye wyem czego fye dzyerzeń. *KromRozm I* P3.

»myśl pomiesza się; rozum pomieszać się musi; rozummy, zmysły pomieszają się [komu]« [*w tym: czym* (2)] (1;1;1:1): A to wftytko ípráwuie ono zábáwienie/ Gdy kto łobie záplecie wolno rozmyllenie. Iż fie y tym y owym oná mył pomiełza/ My tu o tym mowimy/ á tám w łercu inłza. *RejWiz* 68, 30v, 42; Ale gdy dziś poyrzyłz ná wartogłowne łby ludzkie iáko fie miełzáia/ iáko w nich záuždy iáko w kotle wre [...] Y dziw boży nie tylko áby co pámiętać miał ále iż nie połzáleia. Bo iuż thám y pámięć/ y baczenie/ y podobno y rozum dziwno fie pomiełzáć mułi. *RejZwierc* 100.

Szereg: »pomieszać się i powikłać« (1): bych był [...] wftytkiey iego [*Miechowiusa*] Kroniki nie konkordował/ á inłzych Hiftorykow dla wybadánia prawdy Hiftoriey niezniół w iedno/ tedyby fie Hiftoria tá Litewłka pomiełzáć/ y opacznie powikłác wielkim błędem musiálá *StryjKron* 380.

a. O tekście (3) : w Słowieńłkich księgách po dziełach Apółtolłkich drzewiey lífty obecne łtoia/ też dopiro po nich Páwłowe lífty y líft do Ebreow. Przeto iellibyłmy byli ofobno Apokryfá połóżyli/ tedyby fie Zaczálá barzo pomiełzáły. *BudNT przedm d3, przedm d3*; Ale fie tu iuż teras porzádek Hiftoriey Litewłkiey czytelniku miły dla łłufznych przyczyn przerwác mułi [...] y tym przerwánim lepłzy/ iálnieyłzy/ dowodnieyłzy y pewnieyłzy fie porzádek łprawy Hiftoriy Litewłkich vgruntuie/ á bez tego wftytkoby fie pomiełzáło. *StryjKron* 288.

4. Współżyć płciowo [z kim] (1) : [*śpiewający jakoby pieśń nową przed Panem*] Iżci to łá ktorzy fie nie pomiełzáli z niewiáftami [*qui cum mulieribus non sunt coinquinati Apoc 14/4*]. *RejAp* 118v.

5. Ulec zmianie (2) :

W przeciwstawieniu: »pomieszać się ... w cale zostać« (1): Zyemiá niebo to fie wftytko inák pomiełzáć mułzá/ Látá tve [*Boga*] w cále zołtáná á wiecznie fie nie wzrułzá [*Et sicut opertorium mutabis eos, et mutabuntur; Tu autem ipse es, et anni tui non deficient. Vulg Ps 101/26*] *LubPs* X4.

a. Pokrzyżować się (1) :

Fraza: »szyki się pomieszają« (1): A oni/ iż iáwnie ná odpor Bogu czynia/ będą fie mułieli z łwoim wiecznym złym tego w dzień ołtáteczny wftydźić: bo tám tá fárbiczká/ ktorá fie thu przed ludźmi rumieniá łpełźnie/ y łzyki fie pomiełzáia. *CzechEp* 80.

Synonimy: 3. popleść się, powikłać się.

Formacje współrdzenne cf MIESZAĆ.